

Ekonomik Liberalizm Hakkında

Tarih: 1808.

Şundan çevrildi: <https://www.marxists.org/reference/archive/fourier/works/ch11.htm>

MIA Tercümesi: Mayıs 2020 Deniz Muratlı tarafından.

Bu baskı: MIA, Mayıs 2020.

Ticari sistemlerin temel ilkesi şudur: “Tüccarlara sınırsız özgürlük tanınsın.” Bu ilke, onlara sattıkları malların mutlak mülkiyetini verir. Malların dolaşımından kaldırma, saklama ve hatta fiyatını arttırmak için tarçın arzını yakan VOC’nin yaptığı gibi yakma hakkını elde ederler. VOC, eğer halkın öfkesinden korkmasaydı, tarçına yaptığını buğdaya yapmaktan bile çekinmezdi. Değerinin dört katına satabilmek için buğdayın bir kısmını yakar ya da çürütmesine izin verirdi. Böyle işte! Rıhtımlarda her gün insanların fiyat artışı beklerken çürütmesine göz yumduğu tahılları denize döktüğünü görebilirsiniz. Bir satıcı olarak bu tatsız işlemlerden birini bizzat yönetmişliğim var ve bir keresinde iki bin ton pirinci elden çıkarmıştım; eğer sahibi daha az açgözlü olsaydı fena olmayan bir kârla satılabilirdi. “*Laissez faire les marchands*” felsefi ilkesi altında her gün gerçekleşen bu israf tüm topluma zarar verir.

1709 gibi bir kıtlık yılında, zengin bir ticaret şirketinin İrlanda gibi küçük bir ülkedeki bütün tahılları ele geçirerek bu ilkeyi izlediğini varsayalım. Üstüne üstlük komşu ülkelerdeki genel kıtlık durumunun ve ihracattaki kısıtlamaların dışarıdan tahıl getirmeyi olanaksız hâle getirdiğini düşünelim. Mevcut tahıl arzının tamamını ele geçirmiş olan şirket, fiyat üç katına ya da dört katına çıkana kadar satmayı reddedip şöyle diyebilir: “Bu tahıl bizim mülkümüz; onu dört katı fiyatına satmak istiyoruz. Eğer şartlarımız hoşunuza gitmiyorsa başka yerden tahıl bulun. Biz fiyatın artmasını beklerken nüfusun çeyreği açlıktan ölebilir, ama bu bizim sorunumuz değil. Çağdaş felsefenin kutsallaştırdığı ticari özgürlük ilkelerine uyarak spekülasyonumuzdan vazgeçmeyeceğiz.

Bu şirketin eylemlerinin bir grup hırsızınkinden pek farklı olmadığı ortadadır; şirket, tekeli sayesinde tüm ülkeyi tahılın değerinin üç katı kadar bir fidye ödemeye zorlar — yoksa açlıktan ölüme mahkûm eder.

Ticari özgürlüğün kurallarına göre şirketin herhangi bir fiyatta satmayı reddetmeye, insanlar açlıktan dökülürken buğdayın depolarda çürütmesine izin vermeye hakkı vardır. Sizce açlıktan muzdarip insanların “*laissez faire les marchands*” ilkesini onurlandırabilmek için ölmesi kabul edilebilir mi? Elbette hayır. O zaman ticari özgürlük hakkının toplumun tamamının ihtiyaçları gözetilecek şekilde kısıtlanması gerektiğini kabul edin. Kendisinin üretmediği ve tüketmeyeceği çok miktarda mala sahip bir insanın o malın mutlak sahibi değil, şartlı yediimini olması gerektiğini kabul edin. Tüccarların ve araçların ticaretinin toplumun tamamının refahına hizmet edecek şekilde düzenlenmesi gerektiğini ve bu bireylerin sizin ekonomistlerinizin bayıldığı feci manevralarla ekonomik ilişkileri yerle bir etmekte özgür olmamaları gerektiğini kabul edin.

Toplumun tüm sınıflarının uymak zorunda olduğu toplumsal kurallardan bir tek tüccarlar mı muaftır? Bir generale, bir yargıca ya da bir doktora tam yetki verildiğinde o kişi orduya ihanet etmeye, masumu hapse yollamaya ya da hastasını öldürmeye hak kazanmaz. Öyle yapıp onlara olan güveni suistimal edenlerse cezalandırılır; hain general idam edilir; yargıç, adalet bakanına hesap vermek zorundadır. Yalnızca tüccarlara dokunulamaz ve ceza verilemez! Siyasi ekonomi kimsenin dolap döndürmeye hakkı olsun istemez. Fakat bir tüccar yalnızca unvanı sayesinde koca bir bölgeyi aç bırakmayı, bir endüstriyi spekülasyonu ile yıkmayı, istiflemeyi ve iflasları meşrulaştırabilir. Bu, Latince “*medicus sum*” diyebildiği için herkesi haplarıyla öldürmesi meşru olan, şu meşhur oyundaki şarlatan hekimin durumuna benzer. Genel bir yenilenme hâlinin görüldüğü şu yüzyılda, insanlar bizi toplumun en az aydınlanmış sınıfının ülkenin refahına zararı dokunmayacağına ikna etmeye çalışıyor. Bir zamanlar papanın güvenilir olduğu düşünülürdü; bugünse tüccarın o seviyeye çıkması isteniyor.